

Informacije za
obitelji
i
njegovatelje
duševno oboljelih osoba

Information for Families and Carers
of People with a Mental Illness

Croatian

Informacije za obitelji i negovatelje duševno oboljelih osoba

Srpanj 2002.

Brošura ponovno tiskana u studenom 2002.

**Odsjek za duševno zdravlje
Ministarstva za socijalne i zdravstvene usluge**

Croatian

Naklada: Gradski ogranak Ministarstva za zdravstvenu zaštitu i usluge za starije osobe

Ministarstvo za socijalne i zdravstvene usluge Vlade Viktorije
Melbourne Victoria

Srpanj 2002
Ponovno tiskano u studenom 2002.

© Autorsko pravo: Ministarstvo za socijalne i zdravstvene usluge države Viktorije, 2002.

Ova brošura zaštićena je autorskim pravom. Niti jedan njen dio se ne smije reproducirati, ukoliko to nije u skladu sa zakonom o autorskom pravu iz 1968. godine.

(0470502)

Zahvale

Najtoplije se zahvaljujemo svima koji su svojim prijedlozima i komentarima doprinijeli sastavljanju ove brošure, a osobito njegovateljima duševno oboljelih osoba.

Sadržaj

Uvod	1
Tko su njegovatelji?	2
Kako pronaći prave vrste usluga i pomoći	2
Njegovatelji i sistem za zaštitu duševnog zdravlja	5
Prava i obveze njegovatelja	5
Nacionalni standardi duševnih zdravstvenih usluga	6
Unutarnja politika Udruženja njegovatelja Viktorije	6
Pomoć za njegovatelje	11
Grupe podrške za njegovatelje	12
Posredništvo	18
Društvene usluge za duševno oboljele osobe	20
Pristup medicinskim službama za zaštitu duševnog zdravlja	22
Ostale službe i usluge	29
Dodatak 1. Definicije i skraćenice	33

Uvod

Obitelj i prijatelji imaju vitalnu ulogu u skrbi za osobe koje pate od ozbiljnih duševnih oboljenja. Oni su također i važni suradnici službama za pomoć duševno oboljelim osobama, jer svojim duševno bolesnim članovima osiguravaju najbolju moguću njegu.

Iz iskustva znamo da duševna bolest ne utječe samo na oboljele osobe, nego i na sve one kojima je do njih stalo. Kako će bolest djelovati na sve njih, ovisit će o njenoj ozbiljnosti, tijeku i ishodu, kao i o životnim okolnostima oboljele osobe, te njene obitelji i prijatelja.

Možda i sami imate člana obitelji ili prijatelja za kojega brinete, ili ste možda zabrinuti za njegovu zdravlje i dobrobit, i željeli biste saznati kakvi oblici pomoći su dostupni.

Ako je to slučaj, ova će vam brošura koristiti.

U njoj ćete pronaći informacije o:

- različitim oblicima pomoći, službama i informacijama koje su dostupne obiteljima i prijateljima duševno oboljelih osoba
- društvenom sistemu za zaštitu duševnog zdravlja
- što možete očekivati kao skrbnik člana obitelji ili prijatelja koji koristi usluge zdravstvenih službi za duševne bolesnike
- drugim službama od kojih možete dobiti dodatne informacije

Ova služba ne sadržava informacije o vrstama duševnih oboljenja, mogućnostima njihovog liječenja, niti o problemima ili emocijama sa kojima se suočavaju osobe koje imaju duševno oboljelog člana obitelji ili prijatelja. Ako su vam potrebne takve informacije, porazgovarajte sa nekim od članova osoblja službe za duševno zdravlje koju koristi vaš rođak ili prijatelj, ili pak kontaktirajte Službu za uzajamnu podršku i autogenu pomoć (pojednosti na strani 11).

Tko su njegovatelji?

Mjesne vlade i mnoge druge organizacije, često koriste riječ “negovatelj” kada spominju članove obitelji ili prijatelje duševno oboljele osobe, na čiji je život njihova bolest izvršila utjecaj.

Mnogi njegovatelji sebe ne vide kao njegovatelja. To su često puta roditelji duševno oboljele osobe, ili one osobe koje se brinu o duševno oboljelom partneru, roditelju ili prijatelju. I dijete koje sudjeluje u skrbi za mentalno oboljelog člana obitelji može također biti njegovatelj. Mnogi ljudi se nađu u ulozu njegovatelja, zato što to vide kao logičan nastavak svojih odgovornosti unutar obiteljske veze sa osobom koja pati od duševne bolesti. Ngovatelji ne moraju uvijek živjeti zajedno sa osobom za koju se brinu. Također je potrebno imati na umu da se uloga njegovatelja vremenom može i mijenjati.

Kako pronaći potrebne usluge i pomoć

Usluge za duševno oboljele osobe, samo su dio usluga šireg zdravstvenog sistema. Mnoge duševno oboljele osobe odlaze privatnim psihijatrima, psiholozima, liječnicima opće prakse i drugim zdravstvenim stručnjacima. Ova brošura ne pokriva usluge koje pružaju primarne službe niti privatni zdravstveni sektori.

Specijalizirane zdravstvene usluge za teške duševne bolesnike, ponuđene su kroz Viktorijski društveni zdravstveni sistem za duševno oboljele. Ovaj sistem ima niz komponenata kojima je cilj duševno oboljelim osobama pružiti sveobuhvatnu medicinsku pomoć i usluge službi za onesposobljene.

- U medicinske usluge ulazi pomoć ambulantnih službi, društveni tretman i rezidencijalne usluge
- U usluge za onesposobljene spadaju dnevni programi, terenske službe za pomoć u kući, zamjena za njegovatelje i rezidencijalni programi

Postoje različite vrste službi i usluge za djecu i adolescente, odrasle osobe i starije građane. Većina službi za duševno oboljele, djeluje na određenom prostoru ili određenom zemljopisnom području. Usluge su organizirane

- prema regijama na kojima djeluje određeno Ministarstvo za socijalne i zdravstvene usluge (postoji devet takvih regija)
- prema područjima na kojima djeluju zdravstvene službe za zaštitu duševnog zdravlja. One su uglavnom smještene na području općina. Postoji 21 takva služba za odrasle osobe. Službe za djecu, adolescente i starije osobe, organizirane su nešto drugačije.

U većini slučajeva, moguće je koristiti samo one usluge koje se nude u krugu regije ili područja djelovanja zdravstvene službe u kojoj skrbnik ili duševno oboljela osoba živi. Zbog toga je dobro znati koje službe za duševno zdravlje djeluju na vašem području, i kako se zovu. Tu vam informaciju može dati netko od djelatnika službe za duševno oboljele koju trenutno koristite. Vodič kroz službe za duševno zdravlje, kojeg možete naći na internet stranici Ministarstva za socijalne i zdravstvene usluge, na adresi www.health.vic.gov.au/mentalhealth, također vam može poslužiti da saznate kojem području pripadate. Ukoliko nemate pristup internetu, molimo vas, nazovite mjesni regionalni ured Ministarstva za socijalne i zdravstvene usluge kojeg ćete naći u telefonskom imeniku White Pages i zatražite da vas se spoji sa djelatnikom koji radi u domeni duševnog zdravlja.

U ovoj ćete brošuri pronaći informacije o vrstama službi i usluga koje bi mogle koristiti vama ili osobi o kojoj se brinete. Budući da se brojevi telefona, nazivi službi i njihove lokacije s vremena na vrijeme mijenjaju, svi kontakt-detalji nisu navedeni u ovoj brošuri.

Popis telefonskih brojeva službi za duševno zdravlje koje djeluju na vašem području, naći ćete na istom mjestu na kojem ste uzeli ovu brošuru.

Telefonske brojeve društvenih službi za duševno zdravlje, također možete dobiti ako nazovete svoju mjesnu bolnicu, čiji broj možete naći u telefonskom imeniku White Pages. Vaša mjesna bolnica bi vam trebala biti u stanju pružiti ove informacije i nakon uobičajenih radnih sati.

Ako vam popis telefonskih brojeva ovih službi nije dostupan

- možete ga dobiti od voditelja slučaja ili dežurnog djelatnika u vašoj mjesnoj ustanovi za duševno zdravlje
- možete ga potražiti u Vodiču službi za duševno zdravlje na internet-adresi
www.health.vic.gov.au/mentalhealth
- možete nazvati ogranak Ministarstva za duševno zdravlje na 9616 8592.

Njegovatelji i sistem za zaštitu duševnog zdravlja

Prava i obveze njegovatelja

Brošura pod nazivom *Dokument o pravima i obvezama unutar sistema za zaštitu duševnog zdravlja*, sadrži prava i obveze njegovatelja duševno oboljelih osoba. Ovaj je dokument odobren od strane Savezne vlade, kao i državnih vlada.

U prava njegovatelja ulazi:

- pravo na poštivanje individualnih ljudskih vrijednosti, digniteta i privatnosti
- pravo na sveobuhvatne informacije, obrazovanje, obuku i pomoć, kako bi se poboljšalo razumijevanje, posredništvo i njega za duševno oboljele osobe.
- **Uz pristanak duševno oboljele osobe**, njegovatelji i posrednici imaju pravo:
  - na pristup oboljeloj osobi u svakom trenutku
  - na informacije od strane davaoca usluga, o tome koje se mjere namjeravaju poduzeti u svrhe liječenja duševno oboljele osobe
  - organizirati pomoć službi za duševne bolesnike, poput zamjene za njegovatelje ili savjetovanja za skrbnike ili duševno oboljele osobe
  - na razmjenu informacija službi i njegovatelja, o životnom stilu oboljele osobe i njenom odnosu sa drugim ljudima

Postoje situacije u kojima duševno oboljela osoba nije u mogućnosti dati punomoć ili to zbog svog psihičkog stanja odbija učiniti.

- **Njegovatelji imaju pravo u takvim slučajevima i bez pristanka duševno oboljele osobe:**
  - ograničiti svoju pomoć oboljeloj osobi
  - potražiti dodatno mišljenje glede dijagnoze i njega
  - pružiti informacije davaocima zdravstvenih usluga koje se tiču mentalnog stanja oboljele osobe, ili bilo kojih drugih pitanja
  - pozabaviti se vlastitim problemima koji su posljedica brige za duševno oboljelu osobu

Primjerak ove brošure možete dobiti u bilo kojem ogranku Savezne službe za duševno zdravlje, ako nazovete 1800 066 247, ili na internet stranici www.mentalhealth.gov.au.

Nacionalni standardi duševnih zdravstvenih usluga

Nacionalni kriteriji po pitanju standarda usluga vrijede za sve službe duševnog zdravlja. Standard br. 3 se odnosi na zajedničko sudjelovanje oboljele osobe i njegovatelja u planiranju, implementaciji, i procjeni rada službi za duševno zdravlje. Primjerak ovih standarda dostupan vam je u bilo kojem ogranku Savezne službe za duševno zdravlje (broj telefona 1800 066 247) ili na internet stranici www.mentalhealth.gov.au.

Unutarnja politika Udruženja njegovatelja Viktorije

U motu koji glasi “U zajedništvu sa obiteljima, ostalim njegovateljima i službama za duševno zdravlje” iz 1996. godine, sadržana je poruka prema kojoj svaka uspješna služba mora prepoznati stvarne potrebe obitelji i njegovatelja. Poseban naglasak stavlja se na zajednički rad unutar obitelji.

Službe za duševno zdravlje bi trebale:

- uključiti obitelj i njegovatelje u tretman i liječenje oboljele osobe, u što ranijem stadiju
- osigurati procjenu koja se temelji na potrebama obitelji, uključujući i potrebe mlađe djece i ostalih njegovatelja, te je redovito provoditi u svakom kritičnom trenutku, tijekom cijelog procesa liječenja
- pružiti obiteljima informacije o duševnoj bolesti od koje njihov član pati i o njenim mogućim posljedicama, kao i pomoći koja je dostupna, kako njima, tako i oboljeloj osobi.
- naglasiti važnost poštivanja pravila i kriterija glede povjerljivosti podataka i obznanjivanja dobivenih informacija i pojasniti ta pravila korisnicima i njegovateljima
- poduzeti sve potrebne korake kako bi se kulturološke i jezične potrebe obitelji i njegovatelja uzele u obzir i zadovoljile u procesu pružanja usluga
- u zajedništvu sa obiteljima i njegovateljima doći do prihvatljive strategije kojom bi se prevladale teže situacije s kojima će se njegovatelji vjerojatno susretati.

- prema potrebama, osigurati obiteljima i njegovateljima obuku ili pomoć
- obiteljima i njegovateljima osigurati mogućnost sastajanja sa drugim osobama koje se nalaze u sličnoj situaciji, kroz obrazovne forume ili grupe za podršku.

Opće informacije i obrazovanje

Viktorijske službe za duševno oboljele vam mogu pružiti niz informacija o duševnim oboljenjima i dostupnim uslugama, ili vas uputiti drugim relevantnim službama. Viktorijske službe za duševno oboljele, također se trude pružiti svoj doprinos, kroz obrazovanje društvene zajednice, ostalih medicinskih stručnjaka, relevantnih službi i organizacija, grupa za njegovatelje i sličnih organizacija, pružajući informacije o mentalnim oboljenjima i o tome na koji se način može doći do potrebnih službi i usluga.

Viktorijske službe za duševno oboljele, jedan su od dostupnih oblika podrške i izvora informacija.

Informacije o drugim izvorima i drugim službama, naći ćete na drugim mjestima u ovoj brošuri.

Pristup informacijama o duševno oboljelim osobama

Viktorijske službe za duševno oboljele bi trebale raditi u zajedništvu sa korisnicima i njegovateljima, kako bi im se osigurale potrebne informacije i obrazovanje. Ovisno o vrsti usluga, to se može odnositi na liječenje i mogućnosti postupanja sa oboljelim, kako odgovoriti na njegovo problematično ponašanje, kako doći do praktične pomoći i općenito, pružiti pomoć obiteljima u njezi oboljele osobe. Količina pruženih informacija se razlikuje od slučaja do slučaja, a u načelu ovisi o tome do koje mjere bolesnik želi uključiti drugu osobu u svoju njegu.

Obznanjivanje i razmjena povjerljivih informacija, složen je proces. Osoblje službi za duševno oboljele, obično što ranije, ili pak u najoptimalnijem trenutku treba porazgovarati o razmjeni informacija sa svim uključenim stranama. Njegovatelji također imaju pravo odlučiti kakva će biti njihova uloga, osobito u kriznim situacijama, i iznijeti svoja očekivanja. Takvi se razgovori obično vode sa oboljelom osobom i njenim voditeljem slučaja ili odgovornim djelatnikom (ako ga oboljela osoba ima).

Službe za duševno zdravlje koje imaju u vidu interese njegovatelja oblijeh osoba, teže uvijek smanjiti bilo kakav potencijalni konflikt i u skladu sa zakonom, zadovoljiti potrebe svih strana: duševno bolesne osobe, članova njene obitelji i ostalih njegovatelja.

Sve Viktorijske službe za duševno oboljele djeluju u skladu sa zakonom o duševnom zdravlju iz 1986. godine. Općenito, informacije o duševno oboljeloj osobi ne smiju se davati nikome, ukoliko ona sama za to ne da pristanak. U členu 120A, zakona o mentalnom zdravlju, jasno su navedene okolnosti pod kojima se podaci o duševno oboljeloj osobi smiju objelodaniti i bez njenog pristanka. U njih spadaju:

- **Član 120A(3), po kojemu se relevantni podaci smiju dati skrbnicima, obitelji i primarnim njegovateljima, ukoliko je to neophodno za provođenje trajne njege za bolesnog klijenta, te ukoliko će osobe koje primaju ovakve informacije biti uključene u njegovu skrb.**
- **Član 120A(3) po kojemu je obznanjivanje povjerljivih podataka neophodno u svrhe daljeg liječenja bolesne osobe.**

Ponekad prava i želje oboljele osobe nisu iste kao i želje obitelji ili njegovatelja, posebno ukoliko bolesnik ne želi da njegova obitelj bude uključena u njegovu skrb. To može dovesti do poteškoća za obje strane.

Sudjelovanje u liječenju

Uz pristanak duševno oboljele osobe, obitelj i skrbnici se mogu uključiti u planiranje tretmana i liječenja, zajedno sa osobljem službi za duševno zdravlje. U tom slučaju bi voditelj slučaja trebao porazgovarati u mjesnom duševnom zdravstvenom centru, o tome kako bi se moglo najlakše doći do cilja. Glavni voditelj programa iz službe za pomoć duševno oboljelim osobama (PDSS), će također pripremiti sličan plan, ali ovaj će za razliku od prethodnog, imati težište na psihosocijalnoj rehabilitaciji.

Službe za duševno zdravlje pripremaju i individualni plan pomoći i liječenja u čije je sastavljanje uključena obitelj i njegovatelji i kojim se (uz pristanak oboljele osobe) pruža podrška i obitelji i njegovateljima. Obitelj i njegovatelji se obično sastaju sa programskim djelatnikom u Centru za duševno zdravlje i razgovaraju o tekućim problemima.

Uloga **javnog branitelja** je da pomaže i savjetuje osobe koje imaju ozbiljne primjedbe na rad službi za duševno zdravlje i tretmana koji je pružen, i da zagovara njihova pitanja.

Javni branitelj   9603 9500

Društveni posjetitelji su osobe koje odlaze u posjet zdravstvenim službama za duševno zdravlje barem jednom mjesečno, kako bi provjerile kvalitetu usluga i objekata za liječenje i njegu pacijenata, preispitali žalbe i podnijeli izvješće o zaključcima provedenih istraga.

Društveni posjetitelji   9603 9500

Pomoć za negovatelje

Postoji cijeli niz usluga, za pomoć članovima obitelji, prijateljima i negovateljima duševno oboljelih osoba. Molimo vas da ne zaboravite da ponekad za ovakve usluge postoji lista čekanja.

Uzajamna podrška i autogena pomoć

Organizacije za uzajamnu podršku i autogenu pomoć, pružaju informacije, pomoć i podršku obiteljima, negovateljima i ostalim osobama koje se susreću sa duševnim oboljenjem. One vam mogu pružiti informacije o duševnim oboljenjima, dostupnim uslugama, pomoći i podršci za negovatelje ili pomoć za osobe kojima je duševno oboljela osoba prijatelj ili rođak.

Mnoge od ovih službi mogu vam pružiti tiskane informacije (besplatne ili po određenoj cijeni), dati vam brojeve telefonskih linija za pomoć, novine, organizirati informativne i obrazovne forume i osigurati korištenje knjižnice sa korisnim materijalom.

Pravo imaju: Obitelji, prijatelji i negovatelji duševno oboljelih osoba

Cijena: Pristup obično besplatan, ali pravo na određene usluge, poput primanja novina, imaju samo članovi.

Kontakt:

Udruženje duševno oboljelih (ranije SFV)	9482 4199
Udruženje rodbine i prijatelja duševno i emotivno oboljelih osoba (ARAFEMI)	9889 3733
Centar za oporavak od tjeskobe	9576 2477
Fondacija za osobe koje pate od poremećaja u ishrani	9885 0318
PATS - Pomoć adolescentima čiji roditelji boluju od duševne bolesti	9345 7950

Grupe za podršku njegovateljima

Grupe za podršku njegovateljima mogu biti formalne ili neformalne, a u njima se prijatelji, članovi obitelji i ostali njegovatelji duševno oboljelih osoba imaju priliku sastati sa drugim osobama koje se nalaze u sličnoj situaciji. Mnogim je ljudima lakše kada znaju da se i druge osobe susreću sa sličnim problemima. Stoga je često puta vrlo korisno saznati iz prve ruke, kako se nositi sa težim situacijama, upoznati zdravstveni sistem i doći do potrebnih službi za pomoć duševno oboljelima i kako steći pravu sliku o duševnim oboljenjima.

Grupe za podršku njegovateljima ponekad održavaju predavanja sa gostujućim predavačima i stručnjacima, obrađujući relevantne teme. Članovi grupa za podršku također imaju priliku biti predavači na javnim forumima, seminarima, u školama itd. i na taj način obrazovati društvenu zajednicu o pitanjima koja se tiču duševnih bolesti.

Takve grupe za podršku također mogu biti prilagođene i različitim grupama njegovatelja i članova obitelji, kao npr. za djecu kojima su roditelji duševno oboljeli, ili pak i partnerima, roditeljima ili braći i sestrama duševno oboljelih osoba. Neke grupe okupljaju osobe koje su pogođene specifičnim oblikom bolesti, npr. šizofrenijom ili drugim vrstama duševnih poremetnji.

Postoji mnoštvo sličnih grupa za podršku diljem ruralnog i gradskog područja Viktorije.

Pravo imaju: Obitelji, prijatelji i njegovatelji duševno oboljelih osoba.

Kontaktirajte: Organizacije za uzajamnu podršku i autogenu pomoć
Udruženje njegovatelja Viktorije /Carers Victoria
(1800 242 636)
Djelatnike za pomoć njegovateljima duševno oboljelih
osoba (1800 059 059)
ili voditelje slučajeva u Društvenim kliničkim centrima za
duševno oboljele

Program za pomoć njegovateljima u kriznim situacijama

Program za pomoć njegovateljima u kriznim situacijama (CCSP) pruža uglavnom jednokratnu financijsku pomoć za kupnju dobara ili usluga za njegovatelje, kojom bi se poboljšali uvjeti za njegu oboljele osobe. Ovaj program stupa na snagu u situacijama kada je njegovatelj u krizi, ili kada je potrebno spriječiti pojavu krizne situacije. Vrsta usluga koju CCSP pruža, ovisi o potrebama njegovatelja.

Primjerice, CCSP pruža:

- zamjenu za njegovatelja ili privremenu skrb za duševno oboljelu osobu
- financijsku pomoć u svrhe prijevoza ili smještaja, npr. u slučajevima kada se duševno oboljela osoba nalazi u bolnici, udaljenoj od njegovateljevog mjesta boravka.
- skrb za djecu
- čišćenje i održavanje kuće
- nabavku kućnih potrepština
- godišnji odmor za njegovatelja, kada se duševno oboljela osoba nalazi u centru za privremenu skrb.

Molbu za ovu vrstu usluga možete podnijeti preko vašeg voditelja slučaja. U bolničkoj jedinici, molbu vam može ispuniti socijalni djelatnik ili bolničarka.

Pravo imaju: Njegovatelji duševno oboljelih osoba koji su trenutno na liječenju unutar društvenog zdravstvenog sistema.

Cijena: Usluge su besplatne, ali se ponekad od njegovatelja traži da pomogne u plaćanju potrebnih sredstava ili usluga.

Kontaktirati: Voditelja slučaja u Društvenom centru za duševno zdravlje
Bolničkog socijalnog djelatnika ili bolničarku

Planirana zamjena za njegovatelje

Služba za plansku zamjenu njegovatelja pruža mogućnost predaha duševno oboljelim osobama i njihovim njegovateljima. Ovakva vrsta usluga osigurava kratkotrajan predah od uobičajenih aranžmana njege, osiguravajući njegovatelju nešto vremena za sebe, dok istovremeno duševno oboljeloj osobi pruža pozitivno iskustvo. Planska zamjena za njegovatelje često puta je prvi korak ka korištenju ostalih službi za pomoć duševno oboljelima, poput dnevnih programa.

Postoje tri različita oblika planske zamjene:

- redovita planska zamjena, npr. jednom na tjedan tijekom četveromjesečnog razdoblja, ili kao petodnevni godišnji odmor
- povremena planirana zamjena, npr. kada njegovatelj odluči otići na godišnji odmor ili na polaganje ispita
- zamjena u hitnim slučajevima, npr. u slučaju bolesti u obitelji ili zbog njegovateljevog odlaska na razgovor u svrhe zaposlenja

Planska zamjena za njegovatelje bi se uvijek trebala organizirati u dogovoru sa duševno oboljelom osobom i njenim njegovateljem. Vrsta usluga se prilagođava potrebama oboljele osobe i njegovatelja. Zamjena se može organizirati kao jednodnevni izlet, kao godišnji odmor ili skrb za oboljelog u vlastitom domu, bilo tijekom dana, večeri ili vikenda. Mnoge od ovih službi u stanju su osigurati djelatnike koji pružaju individualnu skrb za duševno oboljelu osobu.

Pravo imaju: Svi njegovatelji duševno oboljelih osoba, uključujući njihove članove obitelji i djecu.

Cijena: Obično je prisutna niža cijena

Kontakt: Služba za plansku zamjenu njegovatelja duševno oboljelih osoba

Carerlinks/Savezni centri za zamjenu njegovatelja

Savezni centri za zamjenu njegovatelja, ponekad također poznati i pod imenom Carerlinks, mogu organizirati i financirati individualno pripremljene pakete usluga službi za zamjenu njegovatelja, kako bi one odgovarale potrebama njegovatelja i osoba za koje se brinu.

Ponekad ove službe imaju djelatnika zaduženog isključivo za pomoć i informacije, u domeni duševnog zdravlja. Oni mogu pružiti informacije o spektru usluga i pomoći koja je dostupna njegovateljima duševno oboljelih osoba, povezati ih sa relevantnim društvenim službama za duševno zdravlje i psihijatrijsku pomoć, te im pružiti relevantne informacije i ostale vrste usluga. Mogu također potaknuti osnutak grupa za međusobnu pomoć njegovatelja i ponekad pružiti individualnu pomoć i podršku.

Pravo na korištenje imaju: Svi njegovatelji

Kontaktirati: 1800 059 059 na području svih regija

Udruženje njegovatelja Viktorije - Informativno-resursni centri za njegovatelje

Udruženje njegovatelja Viktorije (CVic) je neprofitna organizacija kojoj je cilj poboljšanje kvalitete života njegovatelja. Članovi ove organizacije redovno primaju novine i druge korisne informacije.

CVic također vodi i Informativno-resursni centar. Centar pruža besplatne informacije, podršku i upućivanje (uključujući i usluge tumača), vezu sa grupama za podršku njegovateljima i organizacijama za pomoć i usluge, kao i cijeli niz tiskanog informativnog materijala, kojeg možete kupiti ili posuditi. Informativno-resursni centar za njegovatelje također možete nazvati ako su vam potrebne informacije o relevantnim službama na vašem području.

Informativno-resursni centar za njegovatelje možete nazvati na broj telefona 1880 242 636. Poziv je besplatan.

- Pravo na usluge:** Informativno-resursni centar za njegovatelje je na usluzi svim njegovateljima. Ostale CVic organizacije su rezervirane za članove.
- Cijena:** Cijenom pristupačna članarina, ako želite doći do usluga koje su rezervirane za članove.
- Kontaktirati:** Udruženje njegovatelja Viktorije na broj telefona 1800 242 636

Ostale službe i informacije

- Informativni paket pod nazivom **Family Sensitive Training (FaST)**Kit. On sadrži četiri video-vrpce (*Casserole Negative, Experts at Balancing, No Flowers or Chocolates* i *Hanging in There*) u kojima grupe njegovatelja, djelatnika i korisnika usluga, razgovaraju o svojim iskustvima koje su stekli kroz susret sa psihičkim oboljenjima i službama za duševno oboljele, te što im je pomoglo. Uz video-vrpce postoje i brošure koje sadrže sažetak najznačajnijih tema i dodatne informacije. Neke službe i grupe njegovatelja redovno održavaju FaST obuku i predavanja, koristeći ovaj informativni paket. Možete zamoliti da ga i sami pregledate. Budući da video-vrpce u gledatelju mogu pobuditi snažne osjećaje, uputno je da ih pogledate u društvu zdravstvenog djelatnika za podršku njegovateljima ili drugih osoba. Ovaj informativni paket možete posuditi u zdravstvenoj ustanovi za duševno zdravlje, službi za međusobnu podršku i autogenu pomoć, ili od zdravstvenog djelatnika za pomoć duševno oboljelima.
- **Hard Words** Cilj ovog videa je upoznati gledateljstvo sa problemima sa kojima se suočavaju djeca duševnih bolesnika. Za dodatne informacije, porazgovarajte sa jednim od voditelja slučaja u vašoj mjesnoj službi za duševno zdravlje.
- **Informativni paket za njegovatelje** U ovom informativnom paketu nalaze se informacije koje njegovateljima nude različite prijedloge. U njemu se također nalazi video vrpca za relaksaciju. Ovaj paket možete dobiti od Udruženja njegovatelja Viktorije, a on je besplatan i dostupan na više jezika.
- **Obitelj i duševno zdravlje - informativni paket za roditelje.** Ovaj informativni paket izdalo je Ministarstvo za socijalne i zdravstvene usluge, za obitelji u kojima netko od roditelja pati od duševne bolesti. Za svoj primjerak raspitajte se kod voditelja slučaja ili nazovite ministarstveni Odsjek za duševno zdravlje, na broj telefona 9616 8087.
- **U zajedništvu sa obiteljima, ostalim njegovateljima i društvenim službama za duševno zdravlje** Ovaj dokument ukratko objašnjava na koji način društveni sektor za duševno zdravlje uključuje obitelji i njegovatelje u njegu oboljele osobe. Za svoj primjerak raspitajte se kod voditelja slučaja ili nazovite ministarstveni Odsjek za duševno zdravlje, na broj telefona 9616 8087.

- **SANE Australa** je organizacija koja ohrabruje razvoj interesa i aktivnosti duševno oboljelih osoba, i ima razgranatu informativnu mrežu i osigurava publikacije i druge vrste materijala sa različitim temama. Njihova stranica interneta nalazi se na adresi www.sane.org.

Zagovorništvo

Mnoge službe za negovatelje ujedno i zagovaraju potrebe negovatelja i pružaju druge vrste usluga, te omogućavaju negovateljima da se uključe u njihov rad. Međutim, postoje i dvije organizacije kojima je primarna funkcija promidžba i zagovorništvo negovatelja i poboljšanje sistema duševnog zdravlja.

Mreža negovatelja duševno oboljelih osoba (CPMINV)

CPMINV omogućava vezu između negovatelja i službi za pomoć negovateljima. Ona zagovara pravo glasa negovatelja i upoznaje Vladu, davaoce usluga i društvenu zajednicu sa cijelim nizom pitanja sa kojima se suočavaju duševno oboljele osobe.

Kontakt: Udruženje negovatelja Viktorije 1800 242 636

Viktorijska savjetodavna grupa za pitanja duševnog zdravlja (VICCAG)

VICCAG je grupa koju sačinjava 12 članova, koja pruža relevantne savjete Ministru zdravlja. Šest članova grupe su negovatelji, a drugih šest su osobe koje pate od duševne bolesti. VICCAG je zbog svoje raznolikosti u stanju predstaviti širok spektar mišljenja i pitanja, uključujući pitanja s kojima se susreće ruralna zajednica i različite jezične grupe.

Kontakt: Izvršni djelatnik VICCAG 9616 8489

Drugi izvori informacija

- **Making the Message Matter** je materijal koji je sastavila Viktorijska savjetodavna grupa za pitanja duševnog zdravlja (VICCAG), kako bi ohrabrila duševno oboljele osobe i njihove njegovatelje da izraze svoje mišljenje i upoznaju zajednicu sa pitanjima koja su vezana uz duševna oboljenja. U njega ulazi vještina javnog izlaganja, medijsko predstavljanje, u pisanom i verbalnom obliku. Dostupan od Odsjeka za duševno zdravlje, Ministarstva za socijalne i zdravstvene usluge, na telefon 9616 8087.
- **Informativni paket pod nazivom Posredovanje kakvo smo odlučili provoditi**, pruža sveobuhvatne informacije o ulozi zagovornika. U njega su uključene vještine i strategije, npr. strpljivost, rješavanje problema, pregovaranje i rješavanje sukoba. Možete ga kupiti od Australskog Vijeća za duševno zdravlje, na telefon (02) 6285 3100. Većina grupa za uzajamnu podršku i autogenu pomoć ima primjerak ovog materijala, koji možete i posuditi.
- Informativni materijal za njegovatelje pod nazivom **Kako izraziti vlastito mišljenje** vam može pomoći prilikom pisanja pisama Vladi i medijima. Za vlastiti primjerak, nazovite 1800 242 636.

Društvene službe za duševno zdravlje

Viktorijski društveni zdravstveni sistem za duševno zdravlje, sastavljen je od niza komponenata koje imaju u cilju pružanje sveobuhvatne zdravstvene zaštite i pomoći za onesposobljene.

- U zdravstvene službe ulazi ambulantna služba, društveno liječenje i njega unutar centara za zdravstvenu skrb.
- U službe za onesposobljene ulaze dnevni programi, terenska pomoć u vlastitom domu, zamjena za njegovatelje i njega u centrima za zdravstvenu skrb.

Postoje različite službe za djecu i adolescente, odrasle i starije građane.

- **Zdravstvene usluge za odrasle duševne bolesnike** namijenjene su osobama od 16 do 64 godine. Većinu ovih usluga pružaju i koordiniraju društvene službe za zaštitu duševnog zdravlja. Ove službe usko surađuju sa bolničkim jedinicama i obično ordiniraju po principu primanja i procjene pacijenata (tzv. “trijaže”).

Psijhijatrijske usluge za duševno onesposobljene, osiguravaju psihosocijalnu rehabilitaciju za mlađe ljude starije od 16 godina i odrasle osobe sa duševnom onesposobljenošću. Ovim uslugama teži se mladim osobama pomoći da razviju vještine koje će im pomoći da poboljšaju kvalitetu života i da se osamostale, te da sudjeluju u društvenim, rekreativnim, obrazovnim aktivnostima i radnoj obuci.

- **Službe za njegu duševnog zdravlja djece i adolescenata** (CAMHS), pružaju specijalizirane usluge za duševno oboljelu djecu i adolescente, do starosne dobi od 18 godina, koja su ozbiljno emotivno potrešena. CAMHS službe često djeluju u suradnji sa ostalim društvenim ustanovama, poput škola, centara za djecu i obitelji i liječnika opće prakse. Ukoliko se pokaže opravdanim, stariji adolescenti koji pate od poremećaja karakterističnih za starije bolesnike, mogu se tretirati u centrima za njegu duševnog zdravlja odraslih osoba.

- **Zdravstvene službe za njegu duševnog zdravlja starijih osoba** pružaju pomoć osobama starijim od 65 godina koje su cijeli život patile od duševnog oboljenja, a koje su od duševne bolesti oboljele u poznijoj dobi ili koje pate od ozbiljnih poremetnja u ponašanju, kao posljedice organskih poremetnji, poput staračke senilnosti.

Tablica br.1 (strana 24-25) sadrži sve komponente Viktorijskog društvenog sistema duševnog zdravlja, nazive službi i kratak opis onoga čime se bave. Bolničke službe i društvene službe navedene su zasebno, prema području rada Zdravstvene jedinice za zaštitu duševnog zdravlja.

Većina zdravstvenih službi za duševno oboljele, sada radi unutar društvene zajednice. Preko 68% osoba koje primaju društvene zdravstvene usluge za duševno oboljele, sada ih primaju isključivo unutar svoje društvene zajednice. Dodatnih 22% bolesnika ove usluge primaju djelomično kao bolnički pacijenti, a dijelom unutar zajednice.

Privatni davaoci zdravstvenih usluga za duševno oboljele, uključujući psihijatre, psihologe i liječnike opće prakse, također su važni suradnici zdravstvenim službama u pružanju zdravstvene skrbi za duševno oboljele. Neki ljudi nikada ne primaju usluge kroz društveni zdravstveni sistem, budući da njihovi privatni psihijatri ili liječnici opće prakse zadovoljavaju njihove potrebe. Neki tijekom procesa prelaze sa jednog sistema na drugi, ovisno o svojim potrebama ili koriste oba zdravstvena sektora.

Pristup medicinskim službama za zaštitu duševnog zdravlja

Prva točka kontakta je obično djelatnik na dužnosti u relevantnom CNHS-u. Ukoliko je potrebno, ovaj vas djelatnik može uputiti službi koja će moći zadovoljiti vaše zdravstvene potrebe. To može biti druga služba unutar CNHS-a, npr. tim za kontinuiranu pomoć, služba za procjenu i liječenje u kriznim situacijama (CATS), terenska služba za pomoć i liječenje (MSTS) ili liječnik opće prakse, privatni psihijatar ili služba za pomoć onesposobljenima.

U kriznim situacijama, ili kada je potrebno osobu primiti u bolnicu, osnovna točka kontakta za odrasle osobe je CATS. Djeca, adolescenti i starije osobe, trebali bi najprije kontaktirati relevantnu društvenu službu. Postoje i situacije prilikom kojih će CATS morati pozvati kola hitne pomoći ili policiju. Službe za mentalno zdravlje obično provode primanje i procjenu za CATS i CMHS. To se obično naziva trijažom.

Vođenje slučaja

Ključne osobe u CMHS-u su voditelji slučaja. Svakoju duševno oboljeloj osobi alociran je voditelj slučaja, koji je njena centralna točka kontakta i koji njoj, kao i njenoj obitelji pomaže da što optimalnije iskoristi dostupne službe i usluge.

Voditelj slučaja pomaže duševno oboljeloj osobi razviti individualni plan njege (ISP) sa jasno naznačenim ciljevima i strategijama pomoću kojih je najlakše doći do postavljenih ciljeva. Voditelj slučaja je i jedan od članova tima u koji ulaze liječnici, socijalni djelatnici, psiholozi, bolničarke za njegu duševnog zdravlja, psihijatri ili radni terapeuti, s kojima će oboljela osoba također biti u redovnom kontaktu.

Uz pristanak duševno oboljele osobe, njena obitelj i njegovatelji mogu također sudjelovati u donošenju individualnog plana njege. Voditelji slučaja su spremni uključiti ostale članove obitelji i njegovatelje u planiranje za oboljelu osobu, uvijek kada je to moguće, što znači da im moraju osigurati termin za razgovor, u Centru za zaštitu duševnog zdravlja.

Specijalizirane službe i ostale vrste službi dostupnih na području države

Postoji čitav niz specijaliziranih službi, od kojih neke pružaju direktnu pomoć svojim korisnicima, a druge konzultacije sa specijalistima i savjete za davanje usluga. Specijalizirane službe dostupne su duševno oboljelim osobama koje:

- imaju problema sa zakonom
- imaju duševne poremetnje koje se očituju promjenom karaktera i osobnosti
- pate od duševne onesposobljenosti
- imaju problema vezanih uz konzumaciju droge ili alkohola
- imaju stečeno oštećenje mozga
- pripadaju zajednici Koori
- pate od postnatalne depresije ili su nedavno rodile i trebaju psihijatrijsku pomoć
- pate od poremetnji u prehranbenim navikama

Za dodatne informacije, obratite se voditelju slučaja u CMHS-u.

Druge vrste pomoći i informacija

Ministarstvo za socijalne i zdravstvene usluge objavljuje cijeli niz publikacija o sistemu zdravstvenih službi za njegu duševnog zdravlja, uključujući:

- *Informativni vodič za korisnike: kako vam individualno vođenje slučaja može pomoći*
- Brošure o pravima korisnika - ove brošure objasnit će vam prava korisnika u različitim situacijama: prilikom ECT-a, povlačenja iz društva, liječenja po sili zakona, liječenja pacijenata koji nisu na to dali pristanak.
- *Vodič kroz stručnu terminologiju duševnog zdravlja*
- *Viktorijske zdravstvene službe za njegu duševnog zdravlja: pružanje usluga za duševno oboljele*
- *Informacije o različitim lijekovima koji se koriste za tretman duševnih bolesti.*

Većina ovih brošura trebala bi biti dostupna preko CMHS-a. Za svoj primjerak možete nazvati i ministarstveni Odsjek za duševno zdravlje, na broj telefona 9616 8087.

Tabela br. 1: Društvene zdravstvene službe za njegu duševnih bolesnika

Vrsta usluge	Opis	Naziv službe i dodatne informacije
Liječenje i procjena u kriznim situacijama	<ul style="list-style-type: none"> • Procjena zdravstvenog stanja bolesnika u kriznim situacijama i intenzivno liječenje u kući oboljeloga • Pomoć u akutnom stadiju bolesti • Procjena o potrebi hospitalizacije 	Djeca i adolescenti (do 18 godina) BH služba za procjenu i liječenje djece i adolescenata AH služba za procjenu i liječenje bolesnika u kriznim situacijama
Liječenje i pomoć unutar društvene zajednice	<ul style="list-style-type: none"> • Procjena, vođenje slučaja i liječenje • Obično unaprijed zakazan pregled • U opravdanim situacijama, upućivanje drugim službama 	Služba za procjenu i liječenje djece i adolescenata
Terenska zdravstvena pomoć	<ul style="list-style-type: none"> • Liječenje i pomoć u kući bolesnika • Obično intenzivnije od društvenog liječenja 	Terenska služba za intenzivnu zdravstvenu pomoć mladim osobama (IMYOS)
Bolnička njega za akutne bolesnike	<ul style="list-style-type: none"> • Liječenje u mjesnoj bolnici • Za osobe koje proživljavaju akutne napade duševne bolesti, koje je teže liječiti u kući. • Kraći boravak u bolnici, do smirivanja napada (1-3 tjedna) 	Obično odvojena jedinica, ali se može nalaziti i u sastavu jedinice za odrasle osobe
Rezidencijalna njega	<ul style="list-style-type: none"> • 24-satna zdravstvena pomoć i rehabilitacija • Namijenjena klijentima koji pate od ozbiljne i neizlječive psihičke onesposobljenosti. Mogu se ponašati nepredvidivo i često im lijekovi ne pomažu. 	
Zatvorena/produžena zdravstvena skrb	<ul style="list-style-type: none"> • Bolnička služba koja pruža intenzivnu njegu i zdravstvenu pomoć. • Namijenjena klijentima koji pate od ozbiljne i neizlječive psihičke bolesti, koju prati ozbiljna poremetnja u ponašanju. 	Sada dostupna i za djecu mlađu od 16 godina. Adolescenti stariji od 16 godina kojima je potrebna ova vrsta pomoći, mogu je dobiti u Intenzivnoj produženoj zdravstvenoj skrbi za odrasle.

Odrasle osobe (od 16-64 godine)	Odrasle osobe (starije od 65 godina) Zdravstveni timovi za pomoć starijim duševim bolesnicima	Upamtite: <ul style="list-style-type: none"> • CATS služba za odrasle osobe je dostupna i nakon uobičajenih radnih sati i na usluzi svim osobama, bez obzira na njihovu dob. • Na pojedinim ruralnim poručjima CATS služba za odrasle i MSTS služba su ista služba. • Ukoliko CATS služba procjeni situaciju opasnom, može zatražiti i policijsku pomoć. • CATS ponekada pruža i telefonsku pomoć.
Kontinuirana skrb, zdravstvena zaštita i savjetovanje.	Zdravstveni timovi za pomoć starijim duševim bolesnicima	
Terenska služba za pomoć i liječenje (MSTT)	Zdravstveni timovi za pomoć starijim duševnim bolesnicima	<ul style="list-style-type: none"> • Bolničke jedinice ponekad imaju različitu radnu rutinu. Raspitajte se kod bolničarke ili ravnatelja o načinu rada dotične jedinice, satima posjeta, načinu na koji možete pomoći i od koga možete dobiti potrebne informacije o osobi kojoj ste skrbnik.
Društveni objekti za skrb duševno oboljelih osoba	Zdravstvene službe za starije duševne bolesnike	
<ul style="list-style-type: none"> • Objekti specifično dizajnirani da bi pružili životne uvjete slične onima u vlastitom domu. • Pomoć klijentima u učenju i ponovnom savladavanju vještina potrebnih za svakodnevni život, uz privikavanje na život u zajednici. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bolesnik mora biti procjenjen od strane zdravstvenog tima za procjenu starijih duševnih bolesnika, kao osoba kojoj je također potrebna i rezidencijalna skrb. 	
Zatvorena/produžena zdravstvena skrb	Zdravstvene službe za starije duševne bolesnike	
<ul style="list-style-type: none"> • Dostupna samo unutar određenih regija, zbog slabe potražnje za ovim uslugama 	<ul style="list-style-type: none"> • Bolesnik mora biti procjenjen od strane zdravstvenog tima za procjenu starijih duševnih bolesnika, kao osoba kojoj je također potrebna i rezidencijalna skrb. 	

Psihijatrijska pomoć za onesposobljene i psihosocijalna rehabilitacija

PDSS službe pružaju psihosocijalnu rehabilitaciju za mlađe osobe koje su starije od 16 godina i odrasle osobe sa psihijatrijskom onesposobljenošću. Ovim uslugama teži se mladim osobama pomoći da razviju vještine koje će im pomoći da poboljšaju kvalitetu života i ostvare veću nezavisnost, kao i da punim kapacitetom sudjeluju u društvenim, rekreativnim, obrazovnim aktivnostima i radnoj obuci.

PDSS službe također indirektno koriste i njegovateljima, budući da im osiguravaju redovit predah, svaki puta kada osoba za koju brinu koristi njihove usluge. PDSS također razvijaju i osjećaj nezavisnosti kod duševno oboljelih osoba, umanjujući na taj način njihovu ovisnost o njegovatelju.

Svim korisnicima ovih službi alociran je voditelj plana. On će sa njima utvrditi specifične ciljeve i poraditi na njihovom ostvarivanju. Ovi ciljevi, zajedno sa planom po kojemu bi ih se trebalo ostvariti, bilježe se u individualni plan i program (IPP). Uz pristanak korisnika, njegova obitelj i njegovatelji mogu se uključiti u donošenje ovog plana.

Voditelj slučaja koji radi u CMHS-u, obično je osoba koja bolesnika može uputiti u PDSS, međutim, duševni bolesnik pomoć PDSS službi može zatražiti i sam, ili uputnicu dobiti od liječnika opće prakse, privatnog psihijatra ili drugih zdravstvenih službi. PDSS službe će tada provesti procjenu, kako bi se utvrdilo da li su potencijalnom korisniku njihove usluge zaista potrebne.

PDSS pružaju dnevni program, pomoć u kući ili plansku zamjenu za njegovatelje. Mnoge PDSS službe imaju listu čekanja, što može dovesti do dužeg čekanja na dogovorene usluge.

Dnevni programi psihosocijalnog oporavka

Dnevni programi ove vrste omogućavaju redovne aktivnosti za duševno oboljele osobe, izvan vlastitog doma. Oni bolesnicima pružaju priliku da razviju različite interese, steknu krug poznanika i nauče se živjeti neovisno. Ovi programi obično se vode u društvenim objektima sa jednostavnim pristupom. To su najčešće kuće u predgrađima ili lokali u blizini društvenog prijevoza ili kupovnih centara.

Dnevni programi se obično održavaju radnim danima, ali mnogi također nude i večernje ili vikend-aktivnosti. Neki također nude i sezonske aktivnosti, poput literarne sekcije, likovne sekcije, muške i ženske grupe za druženje ili kompjutersku nastavu. Korisnici mogu sami odlučiti koliko često će polaziti na nastavu, što ovisi o njihovim interesima i potrebama.

Terenska služba za pomoć u vlastitom domu

Terenska služba za pomoć u vlastitom domu pruža slične psihosocijalne rehabilitacijske aktivnosti, poput onih kakve se nude u dnevnim centrima, samo su u ovom slučaju one pružene na individualnom osnovu, u domu korisnika. Djelatnik PDSS službi obično redovno posjećuje duševno oboljelu osobu u njenom vlastitom domu. Ove su usluge dostupne svim ljudima, neovisno o njihovom smještaju i o tome da li osobe žive same ili u zajednici. Planski djelatnik im može pomoći da se nauče živjeti neovisno, kuhati, čistiti, ići u trgovinu i brinuti se za sebe. On također može zajedno sa svojim klijentom odlaziti na rekreaciju ili obrazovne aktivnosti.

Neke terenske grupe za pomoć u vlastitom domu djeluju u objektima za društveni smještaj i pružaju pakete smještaja i usluga (informacije na strani 30).

Rezidencijalna rehabilitacija

Službe za rezidencijalnu rehabilitaciju pružaju prijelaznu pomoć i akomodaciju kakva će korisnicima omogućiti da se nauče živjeti neovisno i da im omoguće povratak u dom obitelji ili neovisan život u vlastitom domu. Da bi korisnici imali pravo na ove vrste usluga, moraju imati određeni stupanj onesposobljenosti, zbog kojeg im pomoć dnevnih centara ili terenskih službi za pomoć u vlastitom domu, nije dovoljna. Neke rezidencijalne rehabilitacijske službe upošljavaju djelatnike koji spavaju u objektima za smještaj duševno oboljelih.

Rezidencijalne rehabilitacijske usluge su namijenjene

- mlađim osobama (od 16 do 24 godina) kojima bi intenzivna kratkotrajna ili nešto duža pomoć (12-18 mjeseci) mogla koristiti
- ostalim odraslim osobama (od 16 do 64 godine) kojima je, da bi se naučili na neovisan život, potrebna intenzivna pomoć kroz duži period (npr. od dvije do pet godina).

U svakoj od devet regija na kojima djeluju ogranci Ministarstva za socijalne i zdravstvene usluge, postoji barem jedna ustanova za kratkotrajnu ili srednje dugu pomoć za mlađe osobe. Neke od službi rasprostranjene su na području cijele države i ne moraju uvijek imati svoj objekt unutar područja na kojemu klijent prebiva. Voditelj slučaja je obično najbolja osoba koja može utvrditi dostupnost određenih službi na danom području.

Ostale korisne službe

Duševno oboljele osobe i njihovi njegovatelji, imaju pravo na pristup cijelom nizu službi i usluga koje se nude izvan društvenog zdravstvenog sistema.

Služba za borbu protiv alkohola i opojnih droga

Direktna telefonska linija pruža 24-satno telefonsko savjetovanje, informacije i upućivanje, svim osobama koje imaju problema sa alkoholom i opojnim drogama, uključujući i njihove obitelji i prijatelje.

Kontaktirajte: Direktnu telefonsku liniju na 9416 1818. Pozivi iz unutrašnjosti na broj telefona 1800 136 385.

Službe za zapošljavanje

Savezna Vlada, kroz Ministarstvo za obiteljske i društvene usluge, financira cijeli niz službi za zapošljavanje. Neke od ovih službi oformljene su isključivo za pomoć duševno onespoblijenim osobama i pomažu im pronaći zaposlenje u sredini koja im osigurava adekvatnu pomoć i zaštitu. Savezna služba za rehabilitaciju, također pruža pomoć pri zapošljavanju i zadržavanju radnog odnosa, osobama koje pate od duševne onespoblijenosti.

Kontaktirajte: Ministarstvo za obiteljske i društvene usluge:
8626 1134.

Smještaj i akomodacija

Stabilni i sigurni uvjeti smještaja za osobe sa psihijatrijskom onesposobljenošću, vitalan su faktor u osiguravanju njihovog duševnog zdravlja i nezavisnosti unutar zajednice. Uloga voditelja slučaja i/ili planskih djelatnika službi za pomoć duševnim bolesnicima je u zajedništvu sa oboljelom osobom, identificirati i procijeniti njene stambene potrebe i pomoći joj isplanirati kako doći do cilja.

Postoji cijeli niz mogućnosti smještaja koji se nude duševno oboljelim osobama, kako u društvenom, tako i u privatnom sektoru. Adekvatan smještaj ovisit će o nizu čimbenika, uključujući željenu lokaciju i nivo potrebne pomoći.

Smještaj i pomoć

Ministarstveni Odsjek za duševno zdravlje i Ministarstvo za stanovanje imaju zajednički program prema kojemu osobe za koje brinu akreditirane društvene službe za duševno zdravlje i koje udovoljavaju određenim kriterijima, imaju prioritet prilikom primanja društvenog smještaja.

Da bi stekla uvjete za prioritetni stambeni smještaj, osoba mora:

- imati pravo na društveni smještaj
- imati potrebu za sigurnim, trajnim i cijenom pristupačnim smještajem
- trebati pomoć da bi mogla živjeti sama
- imati pristup potrebnim službama za pomoć

Ako su ovi uvjeti zadovoljeni, relevantna društvena zdravstvena ustanova za duševno oboljele može podnijeti molbu za primanje društvenog smještaja u klijentovo ime.

Kontaktirajte: PDSS HBOS službe, zdravstvene timove za njegu duševnog zdravlja starijih osoba ili MSTS službe.

Društveni smještaj za osobe kojima nije potrebna direktna pomoć

Osobe koje udovoljavaju uvjetima za primanje društvenog smještaja i kojima je potreban cijenom pristupačan smještaj, ali koje nemaju izrazitu potrebu za tuđom pomoći, također mogu predati molbu za primanje društvenog smještaja. Prioritet imaju osobe koje su trenutno bez vlastitog mjesta za stanovanje ili koje žive u neprikladnim stambenim uvjetima.

Ministarstvo za stanovanje također kupuje i stambene objekte koji se koriste kao objekti za privremeni smještaj na kraće ili srednje dugo razdoblje, za osobe koje su beskućnici i koje su pod opasnošću od beskućništva ili kojima je smještaj neadekvatan. Voditelji prijelaznog smještaja zajedno sa korisnikom trebaju ustanoviti koje su njegove potrebe u pogledu smještaja i akomodacije i pomoći mu da kasnije pređe u adekvatan stambeni prostor, u kojemu će moći boraviti na duže vrijeme.

Voditelj slučaja i PDSS planski djelatnik klijentu mogu pružiti pomoć prilikom sastavljanja i predavanja molbe za primanje društvenog smještaja.

Kontaktirajte: Mjesni stambeni ured, kojeg možete pronaći u telefonskom imeniku White Pages, pod rubrikom “Department of Human Services” (pod slovom “H” za “Human”)

Stambena informativna i referalna služba (HIR)

Usluge ovoga tipa se uglavnom mogu dobiti od ureda Upravitelja prijelaznog smještaja, a one se uglavnom sastoje od pružanja informacija i savjeta u svezi smještaja. HIR obično ima podatke o agentima za prodaju i najam nekretnina koji imaju razumijevanja za duševne bolesnike i koji im mogu pomoći da pronađu adekvatan stambeni prostor na privatnom tržištu.

Kontaktirajte: Mjesni stambeni ured, kojeg možete pronaći u telefonskom imeniku White Pages, pod rubrikom “Department of Human Services” (pod slovom “H” za “Human”)

Financijska pomoć

Centrelink pruža cijeli niz različitih oblika tekuće financijske pomoći, osobama koje nisu u stanju, ili ne mogu pronaći zaposlenje. Pomoć se može primiti i na kraće razdoblje, npr. dok je osoba u bolnici. Osobe koje su trajni njegovatelji, također mogu imati pravo na mirovinu za njegovatelje.

Ukoliko duševno oboljela osoba za koju se brinete ima problema sa raspodjelom svojih sredstava, moguće je da će tu odgovornost morati preuzeti državna administracija ili skrbništvo, a brigu o njenim financijama će preuzeti državno povjereništvo.

Kontaktirajte: Centrelink - broj telefona u telefonskom imeniku White Pages
Državno povjereništvo (State Trustees) - broj telefona u telefonskom imeniku White Pages

Rekreacija

Većina PDSS službi, unutar svojih usluga pruža i rekreacijske programe za duševno oboljele osobe. Program pod nazivom *Access All Abilities* vodi organizacija *Sport and Recreation Victoria*, a cilj mu je povećati broj prilika za rekreaciju i razondu onespoblijenim osobama sa različitim vidovima onespoblijenosti. Program se održava uglavnom u većim rekreativim centrima, kako bi se osigurala njegova dostupnost.

Kontakt: Za informacije o programu *Access All Abilities*, nazovite svoje mjesno općinsko vijeće.

Ostale društvene službe

Vodič kroz zdravstvene službe Ministarstva za socijalne i zdravstvene usluge, sadrži kontakt detalje cijelog niza različitih zdravstvenih i društvenih službi. Informacije su vam dostupne na internet stranici programa *Better Health Channel*, na adresi www.betterhealth.vic.gov.au ili nazovite regionalni ured Ministarstva za socijalne i zdravstvene usluge, koji možete naći u telefonskom imeniku *White Pages*.

Dodatak 1: Definicije i skraćenice

Definicije

Njegovatelj

Osoba koja se brine za duševno oboljelu osobu. To može biti član obitelji, prijatelj ili druga osoba koja igra značajnu ulogu u životu oboljele osobe. Uloga njegovatelja ne mora biti niti statična niti trajna. Ona se može vremenom mijenjati, ovisno o potrebama korisnika ili njegovatelja. Plaćeni njegovatelji, poput djelatnika stručnih službi, pomoćnih njegovatelja ili djelatnici u objektima za smještaj, nisu obuhvaćeni ovom definicijom.

Voditelj slučaja

Djelatnik službe za duševno zdravlje, koji je centralna točka kontakta duševno oboljele osobi i njenoj obitelji, koji im pomaže da najoptimalnije iskoriste dostupne usluge.

Planski djelatnik

Djelatnik službe za pomoć duševno onespoblijenim osobama, koji svom klijentu pomaže pri sastavljanju plana koji bi mu trebao omogućiti da ostvari zadane ciljeve.

Duševno oboljenje

Opći termin za grupu duševnih bolesti. Duševno oboljenje označava zdravstveno stanje koje karakterizira značajna poremetnja u razmišljanju, raspoloženju, percepciji i pamćenju. Duševna oboljenja mogu se podijeliti u dvije glavne kategorije: psihotična i ne-psihotična oboljenja.

Psihoza je stanje uzrokovano jednom od bolesti koje pripadaju grupi bolesti za koje se pretpostavlja da uzrokuju promjene u razmišljanju, emocionalnom stanju i ponašanju.

U njih ulazi šizofrenija i bipolarni psihički poremećaj.

U ne-psihotične bolesti ulaze različiti oblici fobija i trajne tjeskobe, neki oblici depresije, poremećaji u ishrani i opsesivno-kompulsivni poremećaji.

Psihička onesposobljenost

Stanje koje je posljedica duševne bolesti koja kod oboljele osobe djeluje na sposobnost obavljanja svakodnevnih aktivnosti i koja joj onemogućava da razvije trajne i funkcionalne međuljudske odnose, osobne i društvene prirode.

Skraćenice

Skraćenica	Puni naziv
AMHS	Area Mental Health Service
APMHS	Aged Persons Mental Health Service
CAMHS	Child and Adolescent Mental Health Service
CATS	Crisis Assessment and Treatment Service
CVic	Carers Victoria
CCSP	Carer Crisis Support Program
CMHS	Community Mental Health Service
CCU	Community Care Unit
DHS	Department of Human Services
ECT	Electro Convulsive Therapy
FaST	Family Sensitive Training
GP	General Practitioner
HBOS	Home-Based Outreach Support
HIR	Housing Information and Referral Service
IPP	Individual Program Plan
ISP	Individual Service Plan
MSTS	Mobile Support and Treatment Service
PDSS	Psychiatric Disability Support Service

